

KÜRESEL VE YEREL SERVET DAĞILIMINDAKİ ADALETSİZLİK

İsviçre’de yerleşik Credit Suisse bankası her yıl bir küresel servet raporu yayınlıyor. En son yayınlanan raporun gerek küresel gerekse ülkemize ilişkin verilerini halen yaşadığımız “Bölüşüm Şoku” nun vahameti açısından özetlemekte yarar görüyoruz.

Dünyada ortalama kişisel servet büyüklüğü 87.489 dolar. Servet kavramı mali varlıklar ile gayrimenkul gibi sabit varlıklardan oluşuyor. Türkiye için yetişkin başına servet değeri ise 19.496 dolar. Rapor 2021 yılı rakamlarını içeriyor. Bu yılda küresel servet tutarı bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 10 artarak 463.6 milyar dolar olmuş. Döviz kurlarındaki olağanüstü değişimler servetlerin dolar karşılığını çok etkiliyor. Servetleri büyüyen ülkeler A.B.D., Çin, Kanada, Hindistan, ve Avusturalya. Türkiye servet değeri azalan ülkeler arasında. Dünyada yaklaşık 5.3 milyar kişinin serveti 463.6 trilyon dolar. Toplam nüfusun yüzde 1.2’si küresel servetin yüzde 47.8’ine sahip. Nüfusun yüzde 53.2’sini oluşturan kesimin sahip olduğu servet yüzdesi ise sadece yüzde 1.1. Büyük bir adaletsizlik mevcut. Ülkemizdeki dağılım da son derece adaletsiz. Rusya ve Güney Afrika’dan sonra servet dağılımında Türkiye en adaletsiz üçüncü ülke. Nüfusumuzun en üstte yer alan yüzde onluk kesimin sahip olduğu servet yüzdesi yüzde 70. Nüfusun en üstteki yüzde beşi yüzde 61’ine, en üst yüzde birlik kesim ise servetin yüzde 41’ine sahip. Gelişmiş ülkelerdeki adaletsiz servet dağılımından bile kötü durumdayız. Ör: En üst yüzde 1’lik kesimin toplam servetten aldığı pay oranları A.B.D. de yüzde 35, Avrupa’da yüzde 30, Japonya’da yüzde 19, Çin’de yüzde 31, İngiltere’de yüzde 21, Avusturalya’da yüzde 22. Dünyada 62 milyon 500 bin dolar milyoneri var. Yetişkin başına ortalama servet değeri e yüksek ülke İsviçre. Bu ülkede kişi başı servet değeri 696.600 dolar. Ortanca değerde ise en yüksek Avusturya 273 bin 900 dolar. Türkiye’nin ortanca servet değeri 5964 dolar. Afrika ortalaması 8419 doların bile altında. Kırılgan beşlinin servet durumuna bakacak olursak (Brezilya, Hindistan, Endonezya Türkiye, Güney Afrika) 50 milyon dolar üzeri serveti olanların sayısı Türkiye’de 2020’de 917 kişiden 2021’de 536 kişiye düşmüş. Bu sayı 2012 yılındaki 970 sayısının neredeyse yarısına yakın. Kırılgan beşlide Güney Afrika’dan sonra en düşük ikinci ülkeyiz. (Uğur Gürses 25 Eylül 2022 T-24.) Zenginlerimizin servetleri de azalıyor.

Ülkemizde izlenen yüksek negatif reel faizli (- yüzde 68) politika sonucu bu servet adaletsizliği daha da artmış oldu. Pazartesi günü açıklanacak Eylül enflasyonunda Reuters anketinde son 24 yılın rekorunun kırılacağı gözüküyor. Orta sınıf alt gelir grubuna düştü. K.K.M. gibi kur garantili mevduat uygulamasıyla düşük gelir gruplarından varlıklı kesime servet transferi yapıldığından servet ve gelir dağılımı adaletsizliği daha da artıyor, artacak. Bir takım sosyal yardım tutarlarının artırılmasının bu adaletsizliğe çözüm olması mümkün değil. Orta sınıfın yegane hedefleri olan ev ve araba alma hayalinin görünür kısa vadede ortadan kalktığını müşahade ediyoruz.

Gerek dünya ölçeğinde gerekse ülkemizde pandemi ve savaş sonrasında kapitalizm sistemi tıkanıklıklar yaşıyor. Sistemin en büyük varlık sahipleri (A.B.D. de) bir servet vergisi alınabileceğinden söz etmeye bile başladılar. Haneler, şahıslar, şirketler ve devletlerin borçları çok arttı. Bu nedenle servet vergisini tartışmaya açmakta yarar var. Aksi halde sosyal problemler yaşamak zorunda kalınabilir. Unutmayalım ki bir sistemin hedefi o sistemde yaşayan insanlardan “kaybedecek hiçbir şeyi olmayanların” sayısını artırmak değil azaltmak olmalıdır. 2013’ten bu yana kişi başı milli gelirimiz dolar bazında düşüyor. Milli gelirimizi (pastayı) adil bir şekilde büyütmeden orta gelir ve orta demokrasi tuzağından çıkamayacağız.